

**MIEJSKI PROGRAM
PROFILAKTYKI I ROZWIĄZYWANIA
PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH
ORAZ
PRZECIWDZIAŁANIA NARKOMANII
DLA MIASTA ŁUKÓW NA 2020 ROK**

I.	WSTĘP	3
II.	ORGANIZACJA PROGRAMU	3
III.	PODSTAWY PRAWNE	4
IV.	DIAGNOZA PROBLEMU UZALEŻNIEŃ W ŁUKOWIE	5
	1. SYTUACJA DEMOGRAFICZNA	6
	2. CZYNNIKI SPRZYJAJĄCE UZALEŻNIENIOM	7
	2.1. <i>Rekomendowane działania</i>	8
	3. DOSTĘPNOŚĆ NAPOJÓW ALKOHOLOWYCH	8
	4. DIAGNOZA PROBLEMÓW UZALEŻNIEŃ W ŁUKOWIE	9
	4.1. <i>Młodzież</i>	9
	4.2. <i>Dorośli</i>	10
	4.3. <i>Rekomendowane działania</i>	10
	5. ROZPOWSZECHNIENIE UZALEŻNIEŃ NIESTANOWIĄCYCH UZALEŻNIENIA OD SUBSTANCJI PSYCHOAKTYWNYCH (TZW. UZALEŻNIEŃ BEHAWIORALNYCH) WŚRÓD MŁODZIEŻY	11
	6. REKOMENDOWANE DZIAŁANIA W OPARCIU O WYNIKI PRZEPROWADZONEJ DIAGNOZY ZAGROŻEŃ SPOŁECZNYCH DLA MIASTA ŁUKÓW	11
	7. DZIAŁANIA MIEJSKIEJ KOMISJI ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH ORAZ PEŁNOMOCNIKA	12
V.	INSTYTUCJONALNE ZASOBY MIASTA W ZAKRESIE DZIAŁAŃ DOTYCZĄCYCH PROFILAKTYKI I ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW UZALEŻNIEŃ	13
VI.	CEL I ZADANIA PROGRAMU	13
	1. CEL GŁÓWNY	13
	2. ZADANIA	13
VII.	FINANSOWANIE PROGRAMU	13
VIII.	MONITOROWANIE PROBLEMÓW UZALEŻNIEŃ W MIEŚCIE	15
IX.	REKOMENDOWANE DZIAŁANIA W OBSZARZE PRZECIWDZIAŁANIA UZALEŻNIENIOM	15
X.	SZCZEGÓŁOWY WYKAZ ZADAŃ REALIZOWANYCH W RAMACH MIEJSKIEGO PROGRAMU PROFILAKTYKI I ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH ORAZ PRZECIWDZIAŁANIA NARKOMANII	16

I. WSTĘP

Używanie, używanie szkodliwe i nadużywanie alkoholu i narkotyków powoduje duże szkody zdrowotne i społeczne. Koniecznym staje się więc podejmowanie działań zmierzających do ograniczania popytu i podaży tych środków, a także działań mających na celu redukcję szkód zdrowotnych i społecznych wynikających z używania substancji psychoaktywnych. Szczególnie istotne jest, aby działania takie podejmowane były już na poziomie lokalnym.

Nadużywanie alkoholu powoduje nie tylko szkody zdrowotne, ale również społeczne, takie jak: naruszenie zasad bezpieczeństwa publicznego, przestępczość, wypadki samochodowe, przemoc w rodzinie, ubóstwo i bezrobocie. Problemy związane z alkoholem powodują także wysokie koszty ekonomiczne ponoszone przez państwo.

Realizację zadań z zakresu ochrony zdrowia nakłada na samorządy gmin art. 7 ustawy z dnia 8 marca 1990r. o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2019r. poz. 506), a zadania własne gminy wynikają bezpośrednio z art. 4¹ ustawy z dnia 26 października 1982r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz.U. z 2019r. poz. 2277).

Zadania w zakresie przeciwdziałania alkoholizmowi wykonywane są poprzez odpowiednie kształtowanie polityki społecznej, w szczególności:

- tworzenie warunków sprzyjających realizacji potrzeb, których zaspokajanie motywuje do powstrzymania się od spożywania alkoholu;
- działalność wychowawczą i informacyjną;
- ograniczanie dostępności alkoholu;
- leczenie, rehabilitację i reintegrację osób uzależnionych od alkoholu;
- zapobieganie negatywnym następstwom nadużywania alkoholu i ich usuwanie;
- przeciwdziałanie przemocy w rodzinie;
- wspieranie zatrudnienia socjalnego poprzez finansowanie centrów integracji społecznej.

Zadania własne gminy w obszarze profilaktyki i terapii narkomanii, określone są w ustawie z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz.U. z 2019r. poz. 852).

Zadania w zakresie przeciwdziałania narkomanii wykonywane są przez odpowiednie kształtowanie polityki społecznej, gospodarczej, oświatowo-wychowawczej i zdrowotnej, w szczególności przez:

- działalność wychowawczą, edukacyjną, informacyjną i zapobiegawczą;
- leczenie, rehabilitację i reintegrację osób uzależnionych;
- ograniczanie szkód zdrowotnych i społecznych;
- nadzór nad substancjami, których używanie może prowadzić do narkomanii;
- zwalczanie niedozwolonego obrotu, wytwarzania, przetwarzania, przerobu i posiadania substancji, których używanie może prowadzić do narkomanii;
- nadzór nad uprawami roślin zawierających substancje, których używanie może prowadzić do narkomanii.

II. ORGANIZACJA PROGRAMU

Miejski program profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii w Łukowie, zwany dalej Programem, określa miejską strategię w zakresie profilaktyki oraz minimalizowania szkód społecznych i zdrowotnych, wynikających z używania alkoholu i narkotyków. Sposoby realizacji zadań zawartych w Programie dostosowane są do potrzeb lokalnych i możliwości prowadzenia określonych działań w oparciu o posiadane zasoby instytucjonalne i osobowe.

Budowanie spójnej strategii przeciwdziałania problemom uzależnień w Łukowie, opiera się na systemowym i konsekwentnym wdrażaniu programów profilaktycznych i terapeutycznych we współpracy z różnymi środowiskami prowadzącymi działania w tym zakresie. Działania te odzwierciedla niniejszy Program, który

w sposób kompleksowy podejmuje problemy dotyczące uzależnień od napojów alkoholowych i środków psychoaktywnych, w tym nowych substancji, tzw. „dopalaczy” oraz przemocy związanej z uzależnieniem. Miejski program profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii dla Łukowa opracowano zgodnie z Narodowym Programem Zdrowia na lata 2016-2020. Przy opracowaniu niniejszego Programu uwzględnione zostały także wskazówki wynikające z Rekomendacji Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych do realizowania i finansowania gminnych programów profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych. Wykorzystano również publikację Krajowego Biura ds. Przeciwdziałania Narkomanii pn. „Zasady tworzenia Gminnych Programów Przeciwdziałania Narkomanii”

III. PODSTAWY PRAWNE

Obowiązek uchwalania niniejszego Programu wynika z art. 4¹ ustawy z dnia 26 października 1982r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz.U. z 2019r. poz. 2277) oraz z art. 10 ust. 2-3 Ustawy z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz.U. z 2019r. poz. 852).

W realizacji zadań zawartych w Programie szczególne zastosowanie mają następujące akty prawne:

- Ustawa z dnia 26 października 1982r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz.U. z 2019r. poz. 2277),
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz.U. z 2019r. poz. 852),
- Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003r. o działalności pożytku publicznego i wolontariacie (Dz.U. z 2019r. poz. 688) z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz.U. z 2015r. poz. 1390 z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 11 września 2015r. o zdrowiu publicznym (Dz.U. z 2018r. poz. 1492 z późn. zm.)
- Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 4 sierpnia 2016r. w sprawie Narodowego Programu Zdrowia na lata 2016-2020 (Dz.U. z 2016r. poz. 1492).

Przepisy lokalne dotyczące wykonywania zadań określonych w ustawie o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz ustawie o przeciwdziałaniu narkomanii:

- Uchwała Nr III/15/2018 Rady Miasta Łuków z dnia 19 grudnia 2018r. /Dziennik Urzędowy Województwa Lubelskiego z 2018r., poz. 6332/ w sprawie ustalenia maksymalnej liczby zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży i w miejscu sprzedaży oraz zasad usytuowania miejsc sprzedaży i podawania napojów alkoholowych na terenie miasta Łuków.
- Zarządzenia Burmistrza Miasta Łuków w sprawie powołania:
 - Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych – Nr 1/2011 z dnia 3 stycznia 2011r. zmienionej Zarządzeniem Nr 41/2013 Burmistrza Miasta Łuków z dnia 22 kwietnia 2013r. w sprawie zmian w składzie Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Zarządzeniem Nr 146/2014 Burmistrza Miasta Łuków z dnia 09 grudnia 2014r. w sprawie zmian w składzie Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Zarządzeniem Nr 149/2015 Burmistrza Miasta Łuków z dnia 30 września 2015r. w sprawie zmian w składzie Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Zarządzeniem Nr 17/2019 Burmistrza Miasta Łuków z dnia 31 stycznia 2019r. w sprawie zmian w składzie Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, uzupełnionej Zarządzeniem Nr 16/2011 Burmistrza Miasta Łuków z dnia 4 lutego 2011r. w sprawie uzupełnienia składu Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Zarządzeniem Nr 147/2014 Burmistrza Miasta Łuków z dnia 09 grudnia 2014r. w sprawie uzupełnienia składu Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Zarządzeniem Nr 151/2015 Burmistrza Miasta Łuków z dnia 01 października 2015r. w sprawie uzupełnienia składu Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Zarządzeniem Nr 21/2019 Burmistrza Miasta Łuków z dnia 01 lutego 2019r. w sprawie uzupełnienia składu Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

- Pełnomocnika Burmistrza do Spraw Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Problemów Narkomanii i Przemocy w Rodzinie - Nr 125/2010 z dnia 30 grudnia 2010r., oraz w sprawie zmiany Zarządzenia Nr 125/2010 Burmistrza Miasta Łuków z dnia 30 grudnia 2010r. w sprawie powołania Pełnomocnika do Spraw Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Problemów Narkomanii i Przemocy w Rodzinie Nr 147/2016 z dnia 30 grudnia 2016r.

IV. DIAGNOZA PROBLEMU UZALEŻNIEŃ W ŁUKOWIE

Dla potrzeb opracowania Miejskiego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii dla Łukowa przeprowadzone zostały w 2015r. badania służące diagnozie lokalnych zagrożeń społecznych. Raport z badań stanowił punkt wyjścia do opracowania Programu na rok 2020. Ponadto zespół badaczy, który stanowili psycholodzy i pedagodzy szkół ponadgimnazjalnych oraz pracownicy Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Łukowie, dokonał diagnozy używania substancji psychoaktywnych przez młodzież (w wieku 16 lat) szkół ponadgimnazjalnych z terenu Powiatu Łukowskiego. Raport omawiający wyniki badania z wnioskami przygotowała Izabela Janaszek-Talacha - Pełnomocnik Burmistrza Miasta ds. Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii.

Uzupełnieniem danych uzyskanych w badaniach są informacje dotyczące wybranych środowisk i problemów wymagających szczególnej uwagi przy projektowaniu oddziaływań profilaktycznych. Monitorowanie jest najlepszym sposobem zebrania informacji o tym, z czym należy się zmierzyć. Systematycznie prowadzony monitoring pozwala sprawdzić, czy coś w społeczności lokalnej zmienia się i jak się zmienia, czy lokalny program profilaktyki przynosi efekty. Planując działania, których celem jest eliminowanie zażywania substancji psychoaktywnych wśród dzieci i młodzieży, należy pamiętać, iż osiągnięcie zamierzenia stanie się możliwe, o ile postępowanie będzie systematyczne i planowe, przy wykorzystaniu różnych form oddziaływania i skierowaniu aktywności na wiele obszarów. Wszystkie placówki oświatowe, działające na terenie miasta, realizują obligatoryjnie zadania prewencyjne dotyczące zapobiegania problemom społecznym w oparciu o szkolne programy wychowawczo-profilaktyczne, co jest wymogiem Ustawy z dnia 7 września 1991r. o systemie oświaty. Rozporządzenie MEN z dnia 22 stycznia 2018r. zmieniające rozporządzenie w sprawie zakresu i form prowadzenia w szkołach i placówkach systemu oświaty działalności wychowawczej, edukacyjnej, informacyjnej i profilaktycznej w celu przeciwdziałania narkomanii obliguje szkoły do dostosowania programu wychowawczo-profilaktycznego do przepisów powyższego rozporządzenia. Zgodnie z nim w szkołach i placówkach oświatowych przeprowadzana jest diagnoza czynników ryzyka i czynników chroniących i adekwatnie do jej wyników realizowane są działania o potwierdzonej skuteczności lub oparte na naukowych podstawach.

Ponadto dla potrzeb opracowania Programu pozyskano informacje od podmiotów współpracujących w realizacji zadań Miejskiego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii dla miasta Łukowa w poprzednich latach, w tym:

- Komendy Powiatowej Policji w Łukowie;
- Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych;
- Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej;
- podmiotów leczniczych;
- Łukowskiego Ośrodka Kultury;
- Ośrodka Sportu i Rekreacji;
- organizacji pozarządowych.

Wyniki uzyskane z badania ankietowego w zakresie diagnozy problemów związanych z używaniem substancji psychoaktywnych w Łukowie oraz rekomendacje dotyczące ograniczenia zjawiska:

Kluczowe problemy związane z kondycją rodziny

- rozbicie rodziny,
- zaniedbywanie dzieci,

- przemoc w rodzinie, agresja w relacjach,
- brak komunikacji i wspólnie spędzanego czasu,
- brak perspektyw u dzieci, powtarzanie negatywnego wzorca,
- regularne picie „na umór”
- brak wiedzy rodziców o działaniu narkotyków, dopalaczy,
- niska świadomość rodziców uczniów szkół podstawowych na temat tego, że problem używania substancji może dotyczyć również ich dzieci,
- brak chęci rodziców do współdziałania ze szkołą w zakresie profilaktyki, oczekiwanie, że załatwi to szkoła.

Kluczowe problemy związane z łatwym dostępem do substancji psychoaktywnych

- łatwość zakupu alkoholu, narkotyków,
- mała skuteczność zwalczania nowych substancji psychoaktywnych,
- nieprzestrzeganie przez sprzedawców napojów alkoholowych przepisów wynikających z ustawy o wychowaniu w trzeźwości (sprzedaż osobom nieletnim, nietrzeźwym),
- dostępność narkotyków przez Internet,
- łatwy dostęp do narkotyków na terenie parku miejskiego, poczucie bezkarności dealerów,
- duża liczba młodych osób, uczniów kupujących alkohol w okolicy weekendu,
- obecność alkoholu na spotkaniach uczniów szkół podstawowych w domach, na działkach.

Kluczowe problemy związane z porządkiem publicznym w mieście:

- częste zakłócanie porządku i spokoju publicznego przez osoby nietrzeźwe,
- zniszczenia materialne,
- wykonywanie pracy w stanie nietrzeźwości,
- spożywanie alkoholu w miejscach publicznych i brak reakcji na ten fakt,
- mała ilość patroli policyjnych monitorujących porządek publiczny w mieście, w szczególności w godzinach wieczornych,
- obniżenie wieku osób ujawnianych pod działaniem alkoholu (od 10r.ż.),
- prowadzenie pojazdów w stanie nietrzeźwości,
- wzrost kradzieży alkoholu w sklepach przez osoby nieletnie,
- powszechna akceptacja picia w nawiązywaniu, utrzymywaniu relacji międzyludzkich.

Sformułowano następujące wnioski:

1. Istnieje konieczność wdrożenia skutecznych programów rozwijających umiejętności rodziców związane ze wzmacnianiem więzi rodzinnych i dobrych relacji w rodzinie, kształtowaniem umiejętności aktywnego udziału w życiu dziecka, zwiększaniem wiedzy rodziców dotyczącej rozpoznawania objawów sięgania po substancje psychoaktywne oraz motywowania dziecka do zmiany ryzykownego zachowania.
2. Ograniczenie dostępności legalnych i eliminowanie nielegalnych substancji psychoaktywnych w lokalnym środowisku.
3. Podjęcie działań zwiększających porządek publiczny w mieście.

1. Sytuacja demograficzna

Ludność miasta Łuków na dzień 25 listopada 2019r. liczyła 28 927 mieszkańców, w tym 15 137 kobiet i 13 790 mężczyzn. Struktura demograficzna przedstawia się następująco:

- osoby w wieku produkcyjnym stanowią 58% ogółu populacji i są dominującą grupą wiekową;
- osoby w wieku poprodukcyjnym to 22% ogółu mieszkańców;
- osoby w wieku przedprodukcyjnym stanowią 20% ogółu mieszkańców.

2. Czynniki sprzyjające uzależnieniom

Osoby uzależnione dosyć często charakteryzują się niezaradnością życiową, brakiem umiejętności w prowadzeniu gospodarstwa domowego oraz w wychowaniu dzieci. Z uwagi na znaczącą liczbę osób z problemem alkoholowym korzystających z pomocy MOPS istotne jest minimalizowanie oraz zapobieganie szkodom spowodowanym występowaniem w rodzinie problemu alkoholowego, poprzez objęcie tych rodzin kompleksową pomocą o charakterze profilaktycznym i naprawczym oraz tworzenie systemowych programów pomocy osobom z problemem alkoholowym. W roku 2017 wydatki na pomoc społeczną wyniosły 1 676 906,54 zł.

Na koniec września 2019r. w Łukowie było zarejestrowanych 549 bezrobotnych, co daje 1,8% ogółu ludności miasta. Większość zarejestrowanych bezrobotnych w wieku produkcyjnym stanowiły kobiety. Znaczącą grupą wśród bezrobotnych były osoby długotrwale bezrobotne tj. pozostające bez pracy powyżej 24 miesięcy. Utrzymywanie się długiego okresu pozostawania bez pracy stanowi jeden z głównych czynników ryzyka nasilania się problemów alkoholowych i zaburzeń o charakterze niedostosowania społecznego, co w konsekwencji może prowadzić do zachowań agresywnych i przemocy w rodzinie. Związane z tym osłabienie funkcji opiekuńczo – wychowawczej rodziny w sposób szczególny naraża dzieci na poszukiwanie alternatywnych, w tym destrukcyjnych, form aktywności, związanych ze spożywaniem alkoholu i innych substancji psychoaktywnych.

Zjawisko przemocy w nierozłączny sposób wiąże się z problemem alkoholowym występującym w rodzinach. Według danych statystycznych Policji większość sprawców fizycznego lub psychicznego znęcania się nad członkami rodziny działa pod wpływem alkoholu lub innych środków psychoaktywnych. Działania informacyjne w skali całego kraju oraz lokalne, w tym cykliczne kampanie „przeciw przemocy” przyczyniają się do zwiększenia wśród ofiar i świadków przemocy świadomości dotyczącej poznania swoich praw oraz nazw i adresów instytucji pomocowych. Zjawisko przemocy w rodzinie w ocenie 30% ankietowanych Łukowian jest obserwowane w środowisku bardzo rzadko. Za dość częste i bardzo częste uznało je 9% ankietowanych, 61% badanych nie ma zdania na ten temat. Podobnie przedstawia się sytuacja w odpowiedziach na pytanie o wiedzę na temat osób w najbliższym środowisku, wobec których stosowana jest przemoc. 26% respondentów wie o takich osobach w lokalnym środowisku, 33% twierdzi, że nie ma takich osób, a 41% nie ma wiedzy w tym temacie. 89% ankietowanych dorosłych mieszkańców miasta uważa, że przemoc w rodzinie jest przestępstwem, 1% jest odmiennego zdania, a 10% nie ma wiedzy na ten temat. 24% ankietowanych dorosłych mieszkańców Łukowa zna przypadki bicia dzieci przez ich rodziców lub opiekunów. Generalnie dorośli mieszkańcy miasta Łuków są przeciwni stosowaniu przemocy. Mieszkańcy, którzy zetknęli się z przemocą w swoim środowisku lokalnym przyznają, że najczęstszymi ofiarami przemocy w rodzinie są dzieci i dorosłe kobiety.

Ankietowani zapytani o ocenę instytucji, do których mogą zwracać się o pomoc ofiary przemocy w ich rejonie, najwyżej ocenili pracę pomocy społecznej i policji, w następnej kolejności służby zdrowia. Najmniejszym zaufaniem cieszy się w ich opiniach kościół i szkoła (jako instytucje na których pomoc można liczyć w sytuacji doświadczania przemocy). Przemoc jest to zjawisko, które dotyczy wszystkich środowisk i warstw społecznych. Ludzie doznają przemocy niezależnie od statusu społecznego, wykształcenia, posiadanego majątku. Może również przybierać bardzo różne formy, od fizycznej, przez werbalną po psychiczną. W Łukowie od kilku lat realizowane są programy wsparcia dla osób doświadczających przemocy, których celem jest świadczenie pomocy prawnej i psychologicznej. Na terenie miasta działa punkt konsultacyjny udzielający porad i pomocy osobom uwikłanym w przemoc w rodzinie, a także telefon zaufania i ośrodek interwencji kryzysowej. Prowadzona jest grupa terapeutyczna dla kobiet uzależnionych doświadczających przemocy w rodzinie. Ponadto organizowane są szkolenia z zakresu problematyki przemocy skierowane do różnych grup zawodowych m.in. nauczycieli, kuratorów sądowych, pracowników służby zdrowia, pracowników socjalnych i policjantów. Sprawcy przemocy motywowani są do podjęcia terapii w ramach realizowanego programu korekcyjno-edukacyjnego dla sprawców przemocy.

2. 1. Rekomendowane działania

Analiza powyższych danych pokazuje, że istotnymi czynnikami sprzyjającymi rozwojowi uzależnień są przede wszystkim przemoc oraz wykluczenie społeczne. Koniecznym staje się więc kontynuowanie polityki społecznej Łukowa, która przyczynia się do zmniejszenia skali zjawiska przemocy w rodzinie oraz, poprzez różnorodne formy doskonalenia zawodowego i kształcenie kompetencji społecznych wśród grup ryzyka, dostarczy osobom zagrożonym uzależnieniem podstawowe kompetencje umożliwiające reintegrację społeczną. Szczególnie ważne jest także kontynuowanie realizacji programów profilaktyki selektywnej skierowanych do grup szczególnie narażonych na uzależnienie tj. osób bezrobotnych, sprawców przemocy oraz osób wykluczonych społecznie.

3. Dostępność napojów alkoholowych

Z badań przeprowadzonych na zlecenie Miasta Łuków przez Centrum Rozwiązywania Problemów Społecznych w Warszawie w grudniu 2015 roku wynika, że subiektywna dostępność do alkoholu i łatwość jego zakupu w mieście jest duża. W dniu 19 grudnia 2018r. Rada Miasta Łuków przyjęła uchwałę regulującą dostępność alkoholu na terenie Łukowa:

- Uchwała Nr III/15/2018 Rady Miasta Łuków z dnia 19 grudnia 2018r. /Dziennik Urzędowy Województwa Lubelskiego z 2018r. poz. 6332/ w sprawie ustalenia maksymalnej liczby zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży i w miejscu sprzedaży oraz zasad usytuowania miejsc sprzedaży i podawania napojów alkoholowych na terenie miasta Łuków.

Rada Miasta Łuków, w wymienionej wyżej uchwale, określiła zasady usytuowania punktów sprzedaży napojów alkoholowych na terenie Łukowa, zgodnie z którymi:

1. miejsce sprzedaży i podawania napojów alkoholowych nie może być usytuowane w odległości mniejszej niż 50 metrów od następujących obiektów: przedszkoli, szkół, kościołów oraz cmentarzy,
2. odległość, o której mowa w pkt 1 mierzona jest w linii prostej od drzwi głównych, wejściowych miejsca sprzedaży do najbliższego punktu ogrodzenia posesji, na której znajduje się wymieniony obiekt. Jeżeli obiekt nie jest ogrodzony odległość ta mierzona jest do jego drzwi wejściowych.

W uchwale określono maksymalną liczbę zezwoleń (limit) dla każdego rodzaju napojów alkoholowych, odrębnie dla napojów przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży (tzw. handel detaliczny) oraz dla napojów przeznaczonych do spożycia w miejscu sprzedaży (tzw. gastronomia); limity oraz ich wykorzystanie przedstawione zostały w tabeli nr 1.

Tabela 1. Wykorzystanie limitów zezwoleń, według stanu na dzień 03 grudnia 2019r.

Rodzaj zezwolenia	Sprzedaż napojów alkoholowych do spożycia poza miejscem sprzedaży (tzw. handel detaliczny)		Sprzedaż napojów alkoholowych do spożycia w miejscu sprzedaży (tzw. gastronomia)	
	Limit określony w uchwale	Limit wykorzystany	Limit określony w uchwale	Limit wykorzystany
na sprzedaż napojów alkoholowych zawierających do 4,5% alkoholu oraz piwa	60	49	40	22
na sprzedaż napojów alkoholowych o zawartości od 4,5% do 18% alkoholu z wyjątkiem piwa	22	22	23	11
na sprzedaż napojów alkoholowych zawierających powyżej 18% alkoholu	22	22	23	14

Koniecznym staje się takie kształtowanie zasad usytuowania i limitowania punktów sprzedaży napojów alkoholowych, które spowoduje zmniejszenie się problemów społecznych i zdrowotnych mieszkańców Łukowa. „Dostępność alkoholu ma wpływ na wielkość konsumpcji, a ta z kolei ma wpływ na rozpowszechnienie problemów. Wzrost liczby punktów sprzedaży, przedłużenie godzin ich otwarcia, samoobsługa prowadzi do wzrostu konsumpcji, natomiast ograniczenie dostępności – do jej spadku” (wg J.Moskalewicz, J.Sierosławski, K.Dąbrowska „Dostępność fizyczna alkoholu a szkody zdrowotne”, w: Alkoholizm i Narkomania, Tom 18, Nr 4, s.52).

Ograniczenie dostępności fizycznej napojów alkoholowych poprzez racjonalne wyznaczenie liczby zezwoleń powoduje obniżenie poziomu konsumpcji i redukcję szkód zdrowotnych i społecznych. W związku z tym, Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych stoi na stanowisku by nie zwiększać liczby zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych.

4. Spożywanie napojów alkoholowych oraz zażywanie narkotyków przez mieszkańców Łukowa na podstawie raportów z badań społecznych

4. 1. Młodzież

Badanie zjawiska picia i upijania się nastolatków oraz sięgania przez nich po narkotyki przeprowadzono w październiku 2015r. Arkusz, którym się posłużono w badaniu, jest częścią z „Europejskiego programu badań nad używaniem alkoholu i środków odurzających przez młodzież szkolną”. Celem badania było dokonanie diagnozy dotyczącej używania alkoholu i innych środków odurzających przez młodzież szkół ponadgimnazjalnych (uczniowie 16-letni) rozpoczynającą edukację w klasach pierwszych. Z badań wynika, że: piwo pije 73% szesnastoletnich chłopców i 60% szesnastoletnich dziewcząt. Biorąc pod uwagę płęć wino pije 50% 16-letnich chłopców i 47% 16-letnich dziewcząt. Spośród uczniów szkół ponadgimnazjalnych wino pije 52% chłopców i 48% dziewcząt. W grupie młodzieży 16-letniej ze szkół ponadgimnazjalnych Powiatu Łukowskiego wódkę pije 66% chłopców i 48% dziewcząt.

W wypełnianej przez uczniów ankiecie zamieszczono pytanie o używanie środków odurzających – zapytano o częstość używania. Do analizy wybrano najczęściej używane przez młodzież środki. Leki uspokajające, bez zalecenia lekarza, używa 25% 16-letnich dziewcząt i 12% chłopców. Marihuane używa 13% 16-letnich dziewcząt i 20% chłopców. Alkohol mieszany z innymi środkami spożywa 6% dziewcząt i 12% chłopców w wieku 16 lat. W odpowiedzi na pytanie o używanie środków dopingujących 10% chłopców odpowiedziało twierdząco i 3% dziewcząt w wieku 16 lat. Zapytano o używanie dopalaczy – 5% 16-latek oraz 5% 16-letnich chłopców używa dopalaczy.

Ankieta zawierała również pytanie o to, z kim młodzież pije alkohol. Zdecydowana większość tj. około 77% pije tylko z młodzieżą, ok. 1% młodzieży pije alkohol w samotności, ok. 22% młodzieży pije z rodzicami i innymi dorosłymi. Sięganie po narkotyki przez młodzież Łukowa ma raczej charakter incydentalny. Jeżeli już zdarza się uczniom zażywać środki odurzające, to najczęściej jest to marihuana i jej pochodne. Na tle Polski dane te prezentują się optymistycznie. Procentowo udział poszczególnych gatunków i rodzajów narkotyków rozkłada się podobnie, tzn. wśród polskiej młodzieży najbardziej popularna jest marihuana i jej pochodne oraz tzw. dopalacze. Narkotyki tzw. twarde plasują się na dalszych miejscach.

Biorąc pod uwagę częstotliwość z jaką dzieci i młodzież sięgają po narkotyki, można stwierdzić, że są to kontakty raczej okazjonalne, kilka razy w roku. Nie mniej jednak nieco ponad 3% ankietowanych uczniów szkół gimnazjalnych przyznaje, że zdarzyło się im przebywać w szkole pod wpływem substancji odurzających. 7% ogółu ankietowanych uczniów nie zna prawnych konsekwencji posiadania narkotyków. Niesie to za sobą olbrzymie ryzyko wejścia w konflikt z prawem w sposób nieświadomy. Mogą też zdarzyć się sytuacje wykorzystywania niewiedzy uczniów przez grupy przestępcze, do dystrybucji narkotyków, dopalaczy i innych środków odurzających w szkołach oraz w lokalnym środowisku.

Uczniowie łukowskich szkół rzadko przyznają się do własnych doświadczeń z narkotykami. Spośród wszystkich badanych 1,15% młodszych roczników i nieco ponad 7% uczniów szkół gimnazjalnych przyznaje się do zażywania narkotyków, dopalaczy lub innych substancji psychoaktywnych. Wśród odpowiedzi na pytanie o okoliczności pierwszego kontaktu z substancjami psychoaktywnymi, najczęściej pojawiają się odpowiedzi: „na wakacjach” oraz „w innych okolicznościach”.

Na pytanie o wiek inicjacji narkotykowej uczniowie szkół podstawowych w Polsce wskazują wiek 11 - 12 lat, a uczniowie szkół ponadpodstawowych 13 – 14 lat. Wyniki badań w mieście Łuków w tej kwestii nie odbiegają zbyt od badań ogólnopolskich, gdzie od kilku lat obserwuje się coraz niżej przesuwającą się granicę wieku pierwszych kontaktów z substancjami psychoaktywnymi.

W świetle zebranych wyników badań można postawić wniosek, że w kategorii „uzależnienie od środków psychoaktywnych”, problem uczniów w mieście Łuków jest porównywalny z wynikami badań w Polsce, gdzie z używaniem boryka się około 8,5% młodych ludzi ze szkół ponadpodstawowych.

4. 2. Dorośli

Wyniki badania ankietowego przeprowadzonego na dorosłych mieszkańcach miasta Łuków są zbliżone do wyników uzyskiwanych w ogólnopolskich badaniach. Badania CBOS dotyczące Polaków wobec alkoholu wskazują, że w Polsce zdaje się dominować styl umiarkowanego i rozsądnego picia alkoholu. Częste spożywanie alkoholu deklaruje 11% ankietowanych Polaków, zaś umiarkowane i okazjonalne – 69% ogółu społeczeństwa. Prawie jedna piąta Polaków deklaruje całkowitą abstynencję. W deklaracjach badanych dorosłych mieszkańców Łukowa, alkohol jest obecny w życiu i to z niemałą częstotliwością. Na 1-2 dni przed badaniem alkohol piło 10% ankietowanych, przed tygodniem – 15%. Tylko 3% dorosłych mieszkańców miasta biorących udział w badaniu ankietowanym zadeklarowało abstynencję. Wśród badanych dorosłych mieszkańców miasta Łuków, na pytanie o najczęściej spożywany rodzaj alkoholu, przeważająca część odpowiedzi dotyczy piwa (43%). Na drugim miejscu znajduje się wino (28%) oraz wódka - 20%.

Duży odsetek, bo aż 59% ankietowanych zauważa wzrostową tendencję ilości spożywania napojów alkoholowych zarówno przez osoby dorosłe jak i nieletnie, w szczególności wzrosła ilość spożywanego alkoholu przez dziewczęta i kobiety.

Spośród badanych dorosłych mieszkańców miasta Łuków 59% przyznaje, że w swoim środowisku nie zna nikogo, kto używałby jakichkolwiek substancji psychoaktywnych. 39% deklaruje, że zna do pięciu takich osób, a 2%, że zna do dziesięciu takich osób. 97% badanych jest zgodnych co do tego, że dopalacze są równie groźne jak narkotyki. 70% ankietowanych jest przekonanych, że substancje psychoaktywne nie pomagają w sytuacjach kryzysowych, a tylko 7% twierdzi, że pomagają w zależności od sytuacji. Nikt z ankietowanych nie uważa, że mogą być pomocne w rozwiązywaniu problemów, a 23% nie ma wiedzy na ten temat. Wśród osób uczestniczących w badaniu sporo, bo 39% zna w swoim środowisku lokalnym osoby, u których można kupić narkotyki, dopalacze lub inne środki odurzające. 61% badanych twierdzi, że żadna ze znajomych osób nie używa narkotyków, dopalaczy, ani innych środków psychoaktywnych. Wśród rodzajów substancji odurzających wymienianych przez dorosłych mieszkańców Łukowa najczęściej pojawiają się tzw. narkotyki miękkie, czyli marihuana i jej pochodne oraz tzw. dopalacze.

Wyniki badania wskazują na znacznie niższy poziom rozpowszechnienia używania substancji nielegalnych, niż legalnych, szczególnie alkoholu i tytoniu. Większość badanych nigdy nie sięgała po substancje nielegalne.

4. 3. Rekomendowane działania

Dorośli mieszkańcy Łukowa uznają kłopoty związane z alkoholem za najważniejsze w swoim środowisku. Na podstawie powyższych informacji można zauważyć, że w chwili obecnej głównymi problemami związanymi z używaniem alkoholu jest wzrost ilości wypijanego alkoholu w grupie dziewcząt i dorosłych kobiet. W związku z powyższym rekomenduje się zintensyfikowanie dedykowanych działań i programów

profilaktycznych dla grupy dziewcząt i dorosłych kobiet. Wskazane jest również podejmowanie działań zmierzających do odpowiedniego kształtowanie zasad usytuowania i limitowania punktów sprzedaży napojów alkoholowych tak, by łatwa dostępność nie generowała dodatkowych problemów zdrowotnych i społecznych w Łukowie.

Z uwagi na poziom rozpowszechnienia spożycia nielegalnych środków psychoaktywnych, rodzaj używanych narkotyków (głównie marihuana i jej pochodne) oraz wzory ich używania istotne staje się rozbudowanie działań profilaktycznych, szczególnie z wykorzystaniem programów rekomendowanych przez Krajowe Biuro ds. Przeciwdziałania Narkomanii, oraz rozwijanie programów wczesnej interwencji takich jak Szkolna Interwencja Profilaktyczna a także tworzenie warunków umożliwiających implementację dobrych praktyk w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom od narkotyków. Ważne jest realizowanie przez szkoły i placówki oświatowe programów profilaktycznych o potwierdzonej w badaniach skuteczności.

5. Rozpowszechnienie uzależnień niestanowiących uzależnienia od substancji psychoaktywnych (tzw. uzależnień behawioralnych) wśród młodzieży

Wyniki przeprowadzonych badań pokazują, że coraz większym problem stają się uzależnienia niestanowiące uzależnień od substancji psychoaktywnych – tzw. uzależnienia behawioralne. Różnemu rodzajowi aktywności w sieci więcej niż dwie godziny dziennie poświęca ponad połowa gimnazjalistów i około 80% uczniów szkół ponadgimnazjalnych. Najbardziej popularną formą aktywności jest korzystanie z portali społecznościowych (Facebook, Twitter) i narzędzi komunikacyjnych (Skype, itp.). Bardzo popularne jest także słuchanie muzyki i oglądanie filmów on-line. W gry on-line (powyżej dwóch godzin dziennie) gra ok. 30% uczniów młodszych i 25% uczniów ze starszej grupy wiekowej.

6. Rekomendowane działania w oparciu o wyniki przeprowadzonej diagnozy zagrożeń społecznych dla miasta Łuków

1. Prowadzenie akcji profilaktycznych w szkołach oraz w środowisku lokalnym, mających na celu zwiększenie bezpieczeństwa oraz poprawę stanu wiedzy na temat uzależnień i ich skutków, m.in. przemocy w rodzinie.
2. Prowadzenie akcji profilaktycznych wśród dzieci i młodzieży, mających na celu zwiększenie możliwości atrakcyjnego spędzania wolnego czasu, co może odwrócić ich uwagę od działań negatywnych, w tym nadmiernego spędzania czasu przed komputerem, hazardu oraz stosowania przemocy.
3. Prowadzenie akcji informacyjnych mających na celu podniesienie świadomości różnego rodzaju zagrożeń związanych z przemocą, zarówno bezpośrednią jak i internetową.
4. Przygotowanie różnego rodzaju działań skierowanych do dzieci, młodzieży oraz dorosłych mieszkańców miasta, mających na celu propagowanie zdrowego stylu życia oraz działania edukacyjne uświadamiające rolę uzależnień w występowaniu zjawiska przemocy domowej.
5. Prowadzenie akcji informacyjnych wśród dzieci i młodzieży oraz ich rodziców i opiekunów, mających na celu podniesienie wiedzy na temat zagrożeń zdrowotnych jakie niosą za sobą wszelkie uzależnienia, jak również poprawienie świadomości w kwestii edukacji prawnej na temat skutków prawnych posiadania zakazanych substancji psychoaktywnych.
6. Przygotowanie kampanii informacyjnej na temat wszystkich instytucji, których celem jest niesienie pomocy osobom z problemami będącymi wynikiem uzależnień, bezrobocia oraz stosowania przemocy w rodzinie.
7. Przeprowadzenie akcji informacyjnej w zakresie opieki zdrowotnej, psychologicznej i pomocy prawnej przysługującej ofiarom przemocy w rodzinie.

7. Działania Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Pełnomocnika Burmistrza ds. Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii

W skład Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych wchodzi osoby posiadające wymagane przeszkolenie w zakresie podstawowej wiedzy na temat problematyki alkoholowej, zgodnie z wymaganiami ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi. Zgodnie z rekomendacjami PARPA osoby te reprezentują środowiska działające na rzecz profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych. Członkowie MKRPA mogą być bezpośrednio zaangażowani w realizację zadań stanowiących elementy Miejskiego Programu, wykonując przydzieloną pracę na podstawie odrębnych umów – zleceń.

Do zadań MKRPA zgodnie z zapisami ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi należy:

- podejmowanie działań zmierzających do poddania się leczeniu odwykowemu przez osoby uzależnione od alkoholu;
- opiniowanie o punktach sprzedaży napojów alkoholowych dotyczących zgodności ich lokalizacji z odnośnymi uchwałami Rady Miasta Łuków w związku z procedurą wydawania przez Burmistrza decyzji w sprawie zezwoleń na sprzedaż alkoholu oraz kontrola punktów sprzedaży napojów alkoholowych;
- inicjowanie w środowisku lokalnym działań służących profilaktyce i rozwiązywaniu problemów alkoholowych, problemów narkomanii i przemocy.

Dodatkowo przyjmuje się, że do zadań MKRPA należy:

- prowadzenie lokalnej polityki wobec problemów alkoholowych poprzez aktywny udział w tworzeniu i opiniowaniu aktów prawnych dotyczących tego zagadnienia oraz inicjowanie działań zwiększających efektywność przyjętego Miejskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii;
- podejmowanie procedur interwencyjnych w sprawach przemocy domowej oraz na rzecz dobra małoletnich dzieci z rodzin, w których występuje problem alkoholowy lub przemoc domowa;
- popularyzacja nowoczesnej wiedzy z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych;
- opiniowanie wniosków dotyczących przyjmowania do wykonania szczegółowych zadań określonych w Miejskim Programie;
- wspieranie Pełnomocnika Burmistrza w realizacji Programu.

Zadanie koordynacji Miejskiego Programu powierza się Pełnomocnikowi Burmistrza ds. Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii. Stosunek pracy i przydział czynności dla Pełnomocnika określa umowa – zlecenie.

Do zadań Pełnomocnika należy między innymi:

- przygotowanie projektu miejskiego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii;
- bieżąca koordynacja i nadzór nad formalną i merytoryczną zgodnością wykonywanych zadań z przyjętym harmonogramem działań ujętych w Programie;
- przeprowadzanie analizy problemów alkoholowych i stanu zasobów w dziedzinie ich rozwiązywania na terenie miasta;
- współpraca z instytucjami i organizacjami działającymi w sferze profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii;
- branie udziału w naradach i szkoleniach doskonalących, służących podnoszeniu kwalifikacji i wzrostowi kompetencji w dziedzinie organizacji i prowadzenia pracy profilaktycznej, dotyczącej metod rozwiązywania problemów związanych z uzależnieniami i przemocą;
- współpraca z Pełnomocnikiem Wojewody i Państwową Agencją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Krajowym Biurem Do Spraw Przeciwdziałania Narkomanii.

V. INSTYTUCJONALNE ZASOBY MIASTA ŁUKÓW W ZAKRESIE DZIAŁAŃ DOTYCZĄCYCH PROFILAKTYKI I ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW UZALEŻNIEŃ

- Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie,
- Całodobowy Oddział Leczenia Uzależnień,
- Oddział Detoksykacyjny,
- Poradnia Leczenia Uzależnień,
- Poradnia Psychologiczno- Pedagogiczna,
- Łukowski Ośrodek Kultury,
- Ośrodek Sportu i Rekreacji,
- Punkt Konsultacyjny dla Ofiar Przemocy w Rodzinie i Osób Uzależnionych,
- Miejska Świetlica Środowiskowa dla Dzieci i Młodzieży „Parasol”,
- Klub Abstynenta Jutrzenka,
- Grupy Anonimowych Alkoholików,
- Grupy AI- Anon,
- Punkt Mediacyjny,
- Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej,
- Komenda Powiatowa Policji.

VI. CEL I ZADANIA PROGRAMU

1. Cel główny

Celem głównym Programu jest ograniczanie zdrowotnych i społecznych skutków wynikających z nadużywania napojów alkoholowych i używania innych środków psychoaktywnych poprzez podnoszenie poziomu wiedzy i świadomości mieszkańców Łukowa; podejmowanie działań zmierzających do zmiany struktury spożycia i wzorów używania napojów alkoholowych oraz prowadzenie skoordynowanych działań profilaktycznych, terapeutycznych i rehabilitacyjnych.

2. Zadania

Wykaz zadań realizowanych w ramach Programu zamieszczony jest w Załączniku nr 1 do Programu pn. Szczegółowy wykaz zadań realizowanych w ramach Miejskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii.

VII. FINANSOWANIE PROGRAMU

Realizacja zadań w ramach Miejskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii dla Miasta Łuków finansowana będzie ze środków własnych Miasta pochodzących w 100% z opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych. W 2020 roku planowana wysokość dochodów z tytułu opłat za wydane zezwolenia wyniesie 600 000 zł. Na realizację zadań określonych w Miejskim Programie przeznaczona jest kwota 600 000 zł., z tego 100 000 zł. przeznaczone zostaje na realizację zadań z zakresu przeciwdziałania narkomanii.

Określenie stawek wynagrodzenia dla osób wykonujących czynności ujęte w Miejskim Programie na 2020r.

Ustala się następujące stawki wynagrodzenia za pracę podczas wykonania określonych poniżej zadań:

- prowadzenie zajęć opiekuńczo – wychowawczych dla dzieci z rodzin z problemem alkoholowym - 45 zł/godz.
- zajęcia profilaktyczne dla młodzieży: 50-60 zł/godz.
- prowadzenie grupowych zajęć profilaktycznych o charakterze edukacyjnym: 50-60 zł/godz.,
- dyżury interwencyjno-wspierające w punkcie konsultacyjnym – 45 zł/godz.
- prowadzenie zajęć terapeutycznych – 50 zł/godz.
- konsultacje specjalistów (prawnik, lekarz, psycholog) – 65-70 zł/godz.

Forma zatrudnienia osób wykonujących wyszczególnione wyżej zadania: umowa – zlecenie.

Wynagrodzenie za pracę w Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, pracę w zespołach, realizację zadań programu, wypłacane będzie jako miesięczny ryczałt dla każdego członka komisji w wysokości 450 zł brutto /słownie złotych: czterysta pięćdziesiąt /, przewodniczący komisji i jego zastępca otrzyma wynagrodzenie w wysokości 500 zł brutto /słownie złotych: pięćset/. Wynagrodzenie wypłacane będzie na podstawie listy obecności członków komisji biorących udział w realizacji zadań potwierdzone przez przewodniczącego komisji i protokołu z wykonanych zadań. Za każdą nieusprawiedliwioną nieobecność w rozliczeniu miesięcznym potrącone będzie 25% wartości wynagrodzenia. Każdą nieobecność należy usprawiedliwiać pisemnie u przewodniczącego komisji.

Plan wydatków na 2020 rok z odniesieniem do przyjętych zadań (działań)

Lp.	Nazwa zadania (działu)	Wielkość środków przeznaczonych na realizację zadań (działów)
1.	Organizacja i prowadzenie działań profilaktycznych wobec dzieci i młodzieży	36 020 zł
2.	Pomoc dzieciom z rodzin dotkniętych problemem alkoholowym i przemocą	135 700 zł
3.	Zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych i współuzależnionych	36 300 zł
4.	Przeciwdziałanie narkomanii	100 000 zł
5.	Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie i szkole	34 790 zł
6.	Wspomaganie stowarzyszeń, organizacji i instytucji działających na rzecz profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych	60 000 zł
7.	Inne zadania	197 190 zł

Dział 851 – Ochrona zdrowia **600 000 zł**

Rozdział 85153 – Zwalczanie narkomanii **100 000 zł**

Rozdział 85154 – Przeciwdziałanie alkoholizmowi **500 000 zł**

VIII. MONITOROWANIE PROBLEMÓW UZALEŻNIEŃ W MIEŚCIE

Bieżące monitorowanie sytuacji epidemiologicznej w zakresie uzależnień od alkoholu i narkotyków dostarcza informacji do planowania działań profilaktycznych oraz oceny ich skuteczności. System monitorowania stanowi zaplecze informacyjne dla podmiotów realizujących zadania z zakresu rozwiązywania problemów uzależnień, dla władz lokalnych oraz społeczności miasta. Monitorowanie zjawisk związanych z uzależnieniami na terenie miasta polega w szczególności na:

- przeprowadzeniu cyklicznych, (co 4-5 lat) społecznych badań na temat skali uzależnień w Łukowie,
- ewaluacji realizowanych programów profilaktycznych i terapeutycznych,
- analizie sprawozdań z realizacji zadań.

Monitorowanie programu oznacza systematyczne zbieranie, analizę i interpretację danych w celu określenia efektywności poszczególnych działań, szczególnie po ich zakończeniu. Dane te są przydatne przy podejmowaniu decyzji dotyczących rozszerzenia bądź ograniczania podejmowanych działań programowych oraz przy planowaniu kolejnych.

IX. REKOMENDOWANE DZIAŁANIA W OBSZARZE PRZECIWDZIAŁANIA UZALEŻNIENIOM

Analiza danych zawartych w części diagnostycznej Programu pokazuje, że istotnymi czynnikami sprzyjającymi rozwojowi uzależnień są przede wszystkim przemoc oraz wykluczenie społeczne. Koniecznym staje się więc kontynuowanie polityki społecznej miasta, która przyczynia się do zmniejszenia skali zjawiska przemocy w rodzinie oraz, poprzez różnorodne formy doskonalenia zawodowego i kształcenie kompetencji społecznych wśród grup ryzyka, dostarcza osobom zagrożonym uzależnieniem podstawowe kompetencje umożliwiające reintegrację społeczną.

Szczególnie ważne jest wdrożenie programów profilaktyki selektywnej skierowanych do grup narażonych na uzależnienie tj. osób bezrobotnych, sprawców przemocy oraz osób wykluczonych społecznie. W związku z zaobserwowanymi problemami związanymi z używaniem alkoholu, którymi jest wzrost ilości wypijanego alkoholu w grupie dziewcząt i dorosłych kobiet, rekomenduje się zintensyfikowanie dedykowanych działań i programów profilaktycznych dla grupy dziewcząt i dorosłych kobiet. Konieczne staje się także podejmowanie działań mających na celu zmniejszenie problemów wynikających z używania napojów alkoholowych i innych środków psychoaktywnych, w szczególności poprzez zwiększanie świadomości konsekwencji prawnych wynikających z nieprzestrzegania zapisów Ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi wśród osób prowadzących punkty sprzedaży napojów alkoholowych; prowadzenie stałej kontroli punktów sprzedaży napojów alkoholowych w zakresie przestrzegania zapisów Ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi; odpowiednie kształtowanie zasad usytuowania i limitowania punktów sprzedaży. Z uwagi na poziom rozpowszechnienia spożycia nielegalnych środków psychoaktywnych, rodzaj używanych narkotyków (głównie marihuana i jej pochodne) oraz wzory ich używania istotne staje się wdrożenie działań profilaktycznych, szczególnie z wykorzystaniem programów rekomendowanych przez Krajowe Biuro ds. Przeciwdziałania Narkomanii, oraz rozwijanie programów wczesnej interwencji a także tworzenie warunków umożliwiających implementację dobrych praktyk w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom od narkotyków.

Na podstawie przeprowadzonej diagnozy dotyczącej problemów związanych z uzależnieniami od alkoholu i innych środków psychoaktywnych, na podstawie analizy posiadanych zasobów, uwzględniając priorytety działań określone w Narodowym Programie Zdrowia szczególnie istotne jest zintensyfikowanie działań w następujących obszarach:

1. Prowadzenie profilaktyki uniwersalnej, ze szczególnym uwzględnieniem wykorzystania programów rekomendowanych (o potwierdzonej skuteczności) przez Państwową Agencję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Krajowe Biuro ds. Przeciwdziałania Narkomanii i Instytut Psychiatrii i Neurologii.

2. Prowadzenie akcji profilaktycznych wśród dzieci i młodzieży, mających na celu zwiększenie możliwości atrakcyjnego spędzania wolnego czasu, co może odwrócić uwagę od działań negatywnych, w tym nadmiernego spędzania czasu przed komputerem.
3. Realizacja programów profilaktycznych skierowanych do grupy dziewcząt i dorosłych kobiet.
4. Prowadzenie profilaktyki selektywnej, skierowanej do grup osób eksperymentujących z alkoholem i innymi substancjami psychoaktywnymi, w tym nowymi substancjami tzw. „dopalaczami”, oraz do kierowców i kandydatów na kierowców.
5. Prowadzenie działań edukacyjnych dla sprzedawców napojów alkoholowych.
6. Zwiększenie dostępności do pomocy terapeutycznej dla osób uzależnionych od alkoholu i współuzależnionych.
7. Przeprowadzenie akcji informacyjnej w zakresie opieki zdrowotnej, psychologicznej i pomocy prawnej przysługującej osobom doświadczającym przemocy w rodzinie.
8. Podjęcie działań zwiększających porządek publiczny w mieście.

Załącznik nr 1

X. WYKAZ ZADAŃ REALIZOWANYCH W RAMACH MIEJSKIEGO PROGRAMU PROFILAKTYKI I ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH ORAZ PRZECIWDZIAŁANIA NARKOMANII

Działania	Wskaźniki	Realizacja kierunku działań określonego w Narodowym Programie Zdrowia
1. Realizacja programów profilaktyki uniwersalnej, w tym również uwzględniających tematykę związaną z uzależnieniem niestanowiącym uzależnienia od substancji psychoaktywnych (tzw. uzależnień behawioralnych), problematykę nowych środków psychoaktywnych tzw. „dopalaczy”, ze szczególnym uwzględnieniem programów z <i>Systemu rekomendacji programów profilaktycznych i promocji zdrowia psychicznego</i> prowadzonego przez Krajowe Biuro ds. Przeciwdziałania Narkomanii, Państwową Agencję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Ośrodek Rozwoju Edukacji oraz Instytut Psychiatrii i Neurologii	<ul style="list-style-type: none"> - ilość realizowanych programów profilaktycznych - ilość podmiotów realizujących programy profilaktyczne - liczba dzieci i młodzieży biorących udział w programach profilaktycznych - liczba rodziców i opiekunów biorących udział w programach profilaktycznych 	<ul style="list-style-type: none"> 2.3.1 Profilaktyka uniwersalna 3.2.1 Profilaktyka uniwersalna
2. Realizacja programów profilaktyki selektywnej i wskazującej (w tym również programów uwzględniających problematykę nowych środków psychoaktywnych tzw. „dopalaczy”), ze szczególnym uwzględnieniem programów z <i>Systemu rekomendacji programów profilaktycznych i promocji zdrowia psychicznego</i> prowadzonego przez Krajowe Biuro ds. Przeciwdziałania Narkomanii, Państwową Agencję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Ośrodek Rozwoju Edukacji oraz Instytut Psychiatrii i Neurologii	<ul style="list-style-type: none"> - ilość realizowanych programów profilaktycznych - ilość podmiotów realizujących programy profilaktyczne - liczba dzieci i młodzieży biorących udział w programach profilaktycznych - liczba rodziców i opiekunów biorących udział w programach profilaktycznych 	<ul style="list-style-type: none"> 2.3.2 Profilaktyka selektywna 2.3.3 Profilaktyka wskazująca 3.2.2 Profilaktyka selektywna 3.2.3 Profilaktyka wskazująca
3. Realizacja działań minimalizujących występowanie ryzykownych zachowań wśród dzieci, młodzieży oraz dorosłych poprzez: <ul style="list-style-type: none"> - kształtowanie i wzmacnianie czynników chroniących w ramach realizacji programów rozwoju osobistego i społecznego, 	<ul style="list-style-type: none"> - liczba osób biorących udział w programach - ilość podmiotów realizujących programy - liczba dzieci i młodzieży uczestniczących w pozalekcyjnych zajęciach sportowo-rekreacyjnych 	<ul style="list-style-type: none"> 2.3.1 Profilaktyka uniwersalna 2.3.2 Profilaktyka selektywna 3.2.1 Profilaktyka uniwersalna 3.2.2 Profilaktyka selektywna

- realizację pozalekcyjnych zajęć sportowo-rekreacyjnych oraz zagospodarowanie czasu wolnego, - organizację wypoczynku letniego i zimowego	- ilość wyznaczonych obiektów, w których odbywać się będą zajęcia - liczba dzieci i młodzieży korzystających z wypoczynku zimowego i letniego	
4. Prowadzenie w środowisku młodzieży pozaszkolnej działań informacyjno-edukacyjnych oraz zagospodarowania czasu wolnego, ukierunkowanych na rozwój społeczny i profilaktykę uzależnień;	- liczba młodzieży biorącej udział w różnych formach działalności (warsztaty, konferencje, szkolenia, koncerty, zajęcia sportowo-rekreacyjne)	2.3.1 Profilaktyka uniwersalna 2.3.2 Profilaktyka selektywna 3.2.1 Profilaktyka uniwersalna 3.2.2 Profilaktyka selektywna
5. Przeprowadzenie szkoleń, seminariów, konferencji dla osób zawodowo zajmujących się działaniami profilaktycznymi i terapeutycznymi.	- liczba osób, zajmujących się działaniami profilaktycznymi i terapeutycznymi uczestniczących w szkoleniach, seminariach i konferencjach	2.1.1 Działania informacyjne i edukacyjne 3.1.1 Edukacja Zdrowotna
6. Promowanie abstynencji i zdrowego stylu życia poprzez: - realizację pozalekcyjnych zajęć oraz zagospodarowania czasu wolnego. - dofinansowanie wypoczynku letniego i zimowego z realizacją programu profilaktycznego, - organizację kampanii edukacyjnych, - organizację festynów rodzinnych i balów bezalkoholowych, - emisję programów radiowych i telewizyjnych, - publikacje artykułów i informacji prasowych, - publikacje wyników badań i sondaży dotyczących uzależnień.	-liczba dzieci i młodzieży uczestniczących w pozalekcyjnych zajęciach sportowo-rekreacyjnych - ilość wyznaczonych obiektów, w których odbywać się będą zajęcia - liczba dzieci i młodzieży korzystających z wypoczynku zimowego i letniego, - ilość programów radiowych i telewizyjnych o tematyce uzależnień, - ilość artykułów i publikacji prasowych o tematyce uzależnień	2.1.1 Działania informacyjne i edukacyjne 3.1.1 Edukacja Zdrowotna
7. Przygotowanie i przeprowadzenie społecznych kampanii przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy.	- liczba przeprowadzonych kampanii społecznych	2.1.1 Działania informacyjne i edukacyjne 3.1.1 Edukacja Zdrowotna
8. Zakup i dystrybucja materiałów edukacyjnych i informacyjnych o tematyce uzależnień.	- ilość zakupionych materiałów informacyjnych oraz literatury fachowej	2.1.1 Działania informacyjne i edukacyjne 3.1.1 Edukacja Zdrowotna
9. Zakup specjalistycznych materiałów edukacyjnych i informacyjnych.	- ilość zakupionych materiałów informacyjnych	2.1.1 Działania informacyjne i edukacyjne 3.1.1 Edukacja Zdrowotna
10. Przygotowanie i realizacja szkoleń i programów edukacyjno-profilaktycznych dla różnych grup zawodowych i wiekowych.	- ilość realizowanych szkoleń i programów - liczba uczestników	2.1.1 Działania informacyjne i edukacyjne 3.1.1 Edukacja Zdrowotna
11. Organizacja i finansowanie szkoleń dla sprzedawców napojów alkoholowych.	- ilość zrealizowanych szkoleń - liczba uczestników	3.1.2 Szkolenie kadr 3.1.3 Zadania regulacyjne i zapewnienie skutecznego egzekwowania przepisów
12. Wspieranie działań profilaktycznych oraz interwencyjnych realizowanych przez Policję.	- ilość realizowanych programów - liczba uczestników	2.1.1 Działania informacyjne i edukacyjne 3.1.1 Edukacja Zdrowotna
13. Ograniczanie dostępności do napojów alkoholowych.	- ilość kontroli przeprowadzonych w punktach sprzedaży napojów alkoholowych - ilość wszczętych i zakończonych postępowań w sprawie cofnięcia przedsiębiorcy zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych - procentowy spadek ilości punktów w obszarach o zwiększonym ryzyku występowania negatywnych skutków używania alkoholu	3.1.3 Zadania regulacyjne i zapewnienie skutecznego egzekwowania przepisów
14. Koordynowanie na poziomie miasta działań podmiotów realizujących zadania w zakresie profilaktyki i terapii uzależnień oraz utworzenie i utrzymanie systemu informacji o realizowanych działaniach z zakresu przeciwdziałania uzależnieniom i	- liczba podmiotów realizujących działania - liczba publikacji i wydawnictw (w tym w wersji elektronicznej) zawierających informacje o realizowanych działaniach	2.4.1 Zwiększenie dostępności do opieki zdrowotnej i programów podnoszących jakość życia osób używających szkodliwie i uzależnionych 3.3 Redukcja szkód, rehabilitacja (readaptacja,

zapobiegania przemocy oraz o podmiotach realizujących ww. zadania.		reintegracja) zdrowotna, społeczna i zawodowa
15. Wspieranie działań placówek lecznictwa odwykowego przez m.in.: - finansowanie programów terapeutycznych dla: dorosłych, młodzieży, ofiar i sprawców przemocy domowej, osób pijących szkodliwie; uzupełniających ofertę świadczeń zdrowotnych NFZ, - poprawę warunków bazy lokalowej i ich wyposażenia.	- ilość placówek zdrowotnych świadczących pomoc dla osób uzależnionych i zagrożonych uzależnieniem w systemie ambulatoryjnym - liczba osób korzystających z pomocy placówek ambulatoryjnych, w tym osoby uzależnione i współuzależnione oraz DDA (Dorośle Dzieci Alkoholików)	2.4.1 Zwiększenie dostępności do opieki zdrowotnej i programów podnoszących jakość życia osób używających szkodliwie i uzależnionych 3.3 Redukcja szkód, rehabilitacja (readaptacja, reintegracja) zdrowotna, społeczna i zawodowa
16. Organizacja i dofinansowanie superwizji dla realizatorów Programu.	- liczba osób korzystających z superwizji	2.2 Rozwój kadr uczestniczących w realizacji zadań z zakresu przeciwdziałania narkomanii 3.1.2 Szkolenie kadr
17. Przeprowadzenie badań społecznych dotyczących używania alkoholu i narkotyków oraz problematyki przemocy w populacji mieszkańców Łukowa	- ilość przeprowadzonych badań	2.5 monitorowanie sytuacji epidemiologicznej w zakresie używania środków odurzających, substancji psychotropowych i Nowych Środków Psychoaktywnych oraz postaw społecznych i reakcji instytucjonalnych 3.4 Diagnozowanie i badanie zjawisk związanych z używaniem alkoholu
18. Organizacja i dofinansowanie szkoleń podnoszących kwalifikacje realizatorów Programu	- liczba osób korzystających ze szkoleń	2.2 Rozwój kadr uczestniczących w realizacji zadań z zakresu przeciwdziałania narkomanii 3.1.2 Szkolenie kadr
19. Wspieranie programów realizowanych przez stowarzyszenia abstynenckie.	- ilość Klubów Abstynenta - liczba osób biorących udział w programach wspierających, w tym w stowarzyszeniach abstynenckich	3.3 Redukcja szkód, rehabilitacja (readaptacja, reintegracja) zdrowotna, społeczna i zawodowa
20. Prowadzenie poradnictwa w punktach konsultacyjnych, punkcie mediacyjnym oraz w telefonie zaufania dla uzależnionych, członków ich rodzin, osób doświadczających kryzysu, osób zagrożonych uzależnieniem.	- liczba osób korzystających z porad w punktach konsultacyjnych - liczba osób korzystających z telefonu zaufania - ilość porad (w tym prawnych)	2.4.1 Zwiększenie dostępności do opieki zdrowotnej i programów podnoszących jakość życia osób używających szkodliwie i uzależnionych 3.3 Redukcja szkód, rehabilitacja (readaptacja, reintegracja) zdrowotna, społeczna i zawodowa
21. Wspieranie programów socjoterapeutycznych.	- liczba dzieci i młodzieży objętych programem socjoterapeutycznym w Świetlicy „Parasol”	2.3.2 Profilaktyka selektywna 3.2.2 Profilaktyka selektywna
22. Zapewnienie pomocy psychologicznej i socjoterapeutycznej dla dzieci z rodzin z problemem uzależnień poprzez: - dofinansowanie szkoleń podnoszących umiejętności i kwalifikacje zawodowe wychowawców świetlic w zakresie pracy z dzieckiem ze środowiska osób uzależnionych, - dofinansowanie programów opiekuńczo-wychowawczych z dożywianiem dzieci w świetlicach, - dofinansowanie programów socjoterapeutycznych.	- ilość świetlic środowiskowych, w których realizuje się program opiekuńczo – wychowawczy - liczba uczestników zajęć	2.3.2 Profilaktyka selektywna 3.2.2 Profilaktyka selektywna
23. Przeciwdziałanie zjawisku przemocy w rodzinie poprzez: - dofinansowanie zadań realizowanych na rzecz osób doświadczających przemocy w rodzinie,	- liczba osób korzystających z programów (w tym ofiary i sprawcy przemocy) - liczba osób przeszkolonych w zakresie przeciwdziałania zjawisku przemocy - ilość programów korekcyjno- edukacyjnych dla sprawców przemocy	3.1.1. Edukacja zdrowotna 3.1.2 Szkolenie kadr 3.3 Redukcja szkód, rehabilitacja (readaptacja, reintegracja) zdrowotna, społeczna i zawodowa

<p>- organizację i/lub dofinansowanie szkoleń i podnoszenia kwalifikacji dla służb i instytucji zajmujących się przeciwdziałaniem zjawisku przemocy w rodzinie, - dofinansowanie programów korekcyjno- edukacyjnych dla sprawców przemocy w rodzinie, - dofinansowanie programów terapeutycznych dla osób doświadczających przemocy w rodzinie.</p>	<p>- ilość programów terapeutycznych dla osób doświadczających przemocy - liczba sprawców przemocy, którzy weszli do programu korekcyjno- edukacyjnego</p>	
<p>24. Obsługa administracyjna Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, w tym: a) ustalanie i wypłata wynagrodzenia członków Komisji za realizację zadań wynikających z ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, b) sporządzanie postanowień związanych z opiniowaniem wniosków przedsiębiorców ubiegających się o wydanie zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych. c) zawieranie i obsługa umów ze specjalistami pracującymi na rzecz Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, w tym m.in. za wykonywanie badań oraz wydawanie opinii przez biegłych sądowych w przedmiocie uzależnienia, d) szkolenia członków MKRPA.</p>	<p>- liczba przyjętych wniosków o objęcie leczeniem odwykowym - liczba osób, które uzyskały informacje o możliwościach pomocy osobom dotkniętym chorobą alkoholową i ich rodzinom oraz z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie - liczba osób, z którymi członkowie Komisji przeprowadzili rozmowy motywujące do podjęcia leczenia w związku z nadużywaniem alkoholu - liczba osób nadużywających alkoholu, które podjęły leczenie bez kierowania sprawy do sądu, po zastosowaniu przez członków Komisji metody krótkiej interwencji - liczba osób, wobec których Komisja wystąpiła do sądu z wnioskiem o wydanie postanowienia o obowiązku podjęcia leczenia odwykowego - ilość posiedzeń zespołu interdyscyplinarnego ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie i ilość grup roboczych w których pracowali członkowie Komisji - ilość wizji w terenie członków Komisji - ilość wydanych postanowień MKRPA dot. zaopiniowania wniosków przedsiębiorców o wydanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych - liczba członków Komisji korzystających ze szkoleń</p>	

Realizatorzy i partnerzy realizacji wyżej wymienionych działań:

- Wydział Spraw Społecznych Urzędu Miasta w Łukowie;
- Inne Wydziały i Biura Urzędu Miasta w Łukowie;
- Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej;
- Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych;
- Organizacje pozarządowe i kościelne;
- Przedszkola;
- Szkoły i placówki oświatowe;
- Ośrodek Sportu i Rekreacji w Łukowie;
- Łukowski Ośrodek Kultury;
- Komenda Powiatowa Policji w Łukowie;
- Media;
- Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Łukowie;
- Poradnia leczenia uzależnień;
- Sąd Rejonowy w Łukowie;
- Państwowa Agencja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych;
- Krajowe Biuro ds. Przeciwdziałania Narkomanii.

Opracowanie – Izabela Janaszek-Talacha
Pełnomocnik Burmistrza Miasta Łuków
ds. Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów
Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii